

Enigmística

Màrius Serra

MariusSerra@verbalia.com

Estellés lletrat

Un lector anònim valencià m'envia un llibret amb tres peces teatrals breus de Vicent Andrés Estellés. Du per títol *Dos drames i una farsa* (Denes; València, 2002), amb la paraula *farsa* subratllada. Veig que és una edició del bon amic Francesc Calafat. No coneixia pas la faceta teatral d'Estellés. La curiositat m'empeny a començar per la tercera peça, tot i que en realitat no du per títol *Farsa* i prou, sinó *Farsa dels joves amants*. És un text esbojarrat i brevíssim en el qual un capità de 50 anys recomana un llibre a una vella minyona de 70, "gruixut i migtediós, però celestial, balsàmic, incitant: és el llibre dels llibres, el llibre per antonomàsia", que resulta ser un diccionari. El capità espanta la minyona. Quan fuig apareixen dos joves enamorats: la filla del capità i un assistent. El capità busca un altre llibre i els el mostra: "¡Damunt aquest modestíssim llibret de peseta bastiré el temple de la meua saviesa! És un llibre de mots encreuats. [...] Vaig anar omplint els seus buits i vaig anar experimentant una sensació notable de grandesa, fins i tot d'un cert pànic: ¡allò era únic! ¡Una experiència única! Amb fúria, vaig anar fent un darrere l'altre tots els mots encreuats que hi havia al llibre, fins que vaig pensar que coneixia tot el secret del joc, de l'assumpté". El capità els confessa que es deixeu per confegir

El poeta Vicent Andrés Estellés. XAVIER VALLS

**El curtcircuit
entre farsa
i encreuats m'ha
fet recordar
versos d'Estellés**

uns mots encreuats, però no se'n surt. Diu que en vol fer uns que ningú no pugui desxifrar mai. És ben foll: "¡Tothom admirarà la meua saviesa i passaré a la posteritat!". El conflicte de la farsa esclata entre els dos amants quan estan a punt de practicar el sexe i acaba abruptament amb el capità consultant el diccionari per comprovar si els pot dir que no embrutin la catifa o n'ha de dir estora. ¿Catifa o estora? És un

final que astora. El curtcircuit entre farsa i encreuats m'ha fet recordar alguns versos d'Estellés que tinc subratllats de fa una pila d'anys. Els tres primers del poema *Papers inèdits d'X.X.X.*, per exemple: "No em deixes mai, pensament de la Mort, / car jo no vull que em sorprenga afaitant-me / o bé intentant resoldre uns encreuats". Però especialment aquell poema brutal del *Primer llibre de les odes* que du per títol *Esborranys d'una oda al prefaci de la primera edició del Diccionari General de la Llengua Catalana de Pompeu Fabra*. Comença: "Sabíeu, al principi, el mot, / brut encara de fang, de llot, / de convivència terrenal. / Del mot vindria la central / força oculta que tot ho pot!". I així fins al darrer vers celebratori, "oh bíblia del català!", referit al diccionari.

Poesia

Amadeu Vidal i Bonafont

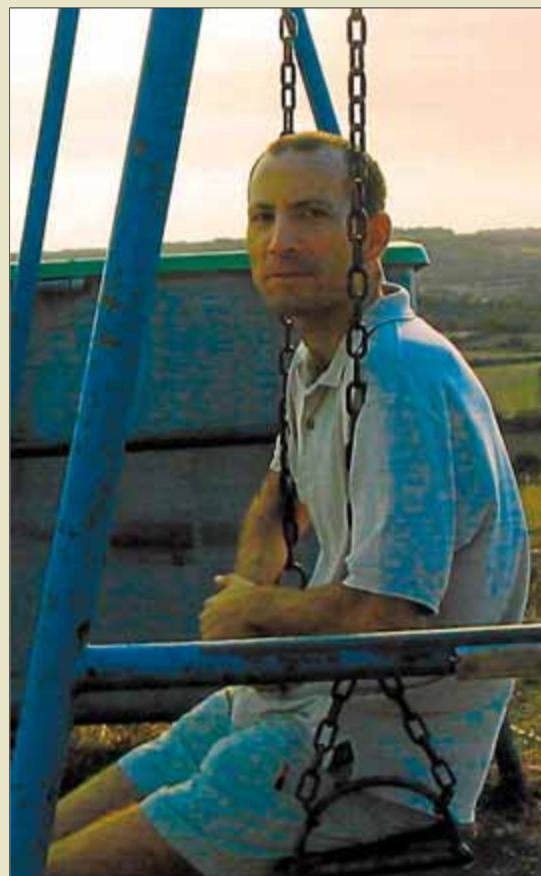
Cartes d'amor

Sauló

Pagès Editors. Lleida, 2006
Premi Maria Mercè Marçal

*Fa temps, entre la propaganda de la bústia,
vaig rebre una carta d'amor
equivocada d'adreça.
Com a les pel·lícules i als somnis,
encara que no anava dirigida a mi,
no vaig dubtar a contestar-la.
El mateix vaig fer amb la seva resposta
i amb l'allau d'eloqüents epístoles
que va seguir.*

*Encara ens escrivim.
Són cartes delicioses:
menys la veritat, ens ho diem tot.*

El poeta Amadeu Vidal i Bonafont. SP

Càpsula

Carles
Hac MorContra
la realitat

Albert Gusi —que ara exposa al Museu de pintura de Sant Pol de Mar— va fent un camí esplèndid que ens obre perspectives antagòniques, diríeu que no vistes mai en cap mena d'art. La seva estètica és una poètica en què l'art, en comptes d'esdevenir esteticisme —o predomini de l'estètica sobre els altres components de l'art—, s'acompleix arran de contingències, d'accions que, un cop engegades, es desenvolupen, amb la intervenció de l'atzar, fins a l'imprevist, ençà i enllà de l'estètica. I arran de la contemplació plaent, o punyent, o inquietant i amb humor soterrat, les seves obres ens mostren essències paradoxals d'allò que podria ser o que és i alhora no és. I que la realitat no existeix, tal vegada ell ens ho fa veure amb la virtut de fer impossible allò que sempre ens ha semblat possible, i de fer probable l'improbable. Vet aquí l'embolic i el desembolic engrescador del seu art, que ens porta a entendre que en veritat no hi ha fets, sinó interpretacions. Se'ns manifesta, doncs, un Gusi artista quàntic: la seva visió altera allò que és observat per ell; i el seu trasbals de conceptes ens fa trontollar els estereotips imaginaris i simbòlics imposats pels qui creuen en la realitat.

El quiosc

Pepo Tamarit

Illacrua
Número 143Associació Cultural Illacrua
Barcelona, octubre, 2006
4,20 euros

A banda del reportatge irònic i carregat de veritats i mala bava *Els 10 manaments per a l'especulador principiant*, escrit per Albert Radulf i Jordi Garcia, cal destacar l'entrevista a Mike Davis, un dels crítics més contundents i profunds del capitalisme contemporani, que ha publicat *Planeta de ciutats misèria*. A l'entrevista Davis declara que "per primera vegada en la història, la quantitat de població que habita a les ciutats supera la de les zones rurals". També podem llegir una entrevista a Pep Duran, un dels fundadors de la llibreria Robafaves.

L'Avenç
Número 318L'Avenç SL
Barcelona, novembre, 2006
5 euros

El dossier central està dedicat a *Les opcions del catalanisme*, amb els articles *Les opcions estratègiques del catalanisme* (Xavier Arbós), *Lectures republicano-federalistes a la Catalunya del segle XIX* (Pere Gabriel), *L'Estatut del 2006* (Carles Vivier) i *Identitat nacional, descentralització i separatisme al Canadà, la Gran Bretanya i Espanya* (Montserrat Guibernau). En l'apartat de música Joaquim Rabaseda ens parla del compositor Michael Nyman i en el d'art Susanna Portell i Isabel Muntané ens ofereixen *La descoberta de Rafael Sala*.

Leer
Número 177S&C SL
Madrid, novembre, 2006
3 euros

El periodista Javier Huerta ens ofereix un ampli reportatge sobre la vida i l'obra de Ramón del Valle-Inclán, considerat el màxim exponent de l'esperpent. Una altra de les informacions destacades és la llarga entrevista amb la psicòloga gallega Elena Ochoa, que va passar de presentar un programa de televisió sobre sexe a convertir-se en Lady, després de casar-se amb el famós arquitecte Norman Foster, i que ara publica exclusius llibres d'artista a uns preus d'entre 47.000 i 125.000 euros a l'editorial Ivory Press, de la qual és presidenta.